

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI

SÜRELİDİR

7/11986
7/11985

SAYI : B.02.0.007.00/126
KONU : Yazılı Soru Önergeleri

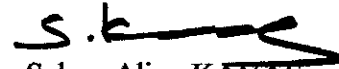
08.12.2010

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE**

İLGİ: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreterliği Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı'nın 26.01.2010 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-19236 sayılı yazısı.

İlgi yazı ile Bakanlığımıza gönderilen İstanbul Milletvekili Sayın Çetin SOYSAL ve Zonguldak Milletvekili Ali İhsan KÖKTÜRK'e ait Yazılı Soru Önergeleri hakkındaki bilgileri içeren cevaplar ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Selma Aliye KAVAF
Devlet Bakanı

Dağıtım:

Gereği :

- TBMM Bşk.Genel Sekreterliği
(Kanunlar ve Kararlar Dai.Bşk.)
Ek: 2 Yazı (2'şer Nüsha)

Bilgi :

- Başbakanlık
(Kan.ve Kar.Gen.Müd.)
Ek: 2 Yazı

**ZONGULDAK MİLLETVEKİLİ SAYIN ALİ İHSAN KÖKTÜRK'ÜN
7/11986 ESAS NOLU YAZILI SORU ÖNERGESİ CEVABIDIR**

Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı'nın Sokak çocuklarıyla ilgili araştırmasının sonuçları, yıllardır çözölemeyen sosyal sorunun örkütöcö boyutlara ulaştığını gösteriyor. Tüm valilik ve kaymakamlıklardan gelen verilerin değeriendirildiğı çalışma soncunda hazırlanan rapora göre, Türkiye genelinde 30 bin 891 çocuk sokakta yaşıyor. 41 bin çocuk ise sokakta çalıştırılıyor veya dilendiriliyor. İşçi olarak çalıştırılan çocuk sayısı ise 18 bin 294... Sokakta yaşayan çocukların 30 bin 109'u, yani neredeyse tamamı İstanbul'da bulunuyor. 687 ile Kocaeli ikinci sırada. Ankara'da ise sokakta çalıştırılan çocuk sayısı, 6 bin 791...

Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde sokakta çalıştırılan çocuk sayısının fazlalığı da dikkat çekici. Diyarbakır'da 3 bin 300, Adana'da bin 300, Van'da 640, Mersin'de 637, İzmir'de 420, Batman'da 300, Şanlıurfa'da 232 çocuk sokakta çalıştırılıyor veya dilendiriliyor. Nüfusu kalabalık olan İç ve Batı Anadolu'da ise bu sayı oldukça düşük.

Çocuk işçi sayısında da İstanbul yine önde görünüyor. Dev metropolde tam 10 bin 552 çocuk işçi çalıştırılıyor. Bursa'da 2 bin 454, Ankara'da bin 905 olan rakam, nüfusu bu illere göre çok çok az olmasına rağmen Osmaniye'de bin 126 olarak göze çarpıyor.

Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı'nın raporu, sokakta yaşayan çocuklar için geliştirilen rehabilitasyon merkezlerinin yetersizliğini de ortaya koyuyor. Türkiye genelinde 94 yetimhane ile çocuk evinin kapasitesi 1462 iken toplam 63 yetiştirme yurdunda da 1405 çocuk kalıyor. Bunların dışındaki 92 rehabilitasyon merkezinin kapasitesi ise, 1303 ile sınırlı...

Bu bilgiler ışığında;

SORULAR :

- 1) Çocuklar büyük kentlere kaçtıklarında genelde suç işlememelerine karşın, çevreden dayak ve cinsel tacize maruz kalınca kendisi gibi çocuklarla gruplar oluşturmakta ve bazen suça yönelmektedirler. Sokak çocuklarının sosyal devlet anlayışı doğrultusunda hem güvence altına alınmaları, hem de suça yönelmelerinin önlenmesi konusunda ne gibi çalışmalar yapılmaktadır?
- 2) Sokakta korumasız olan çocukların her türlü istismara açık olduğu bir gerçeklik olduğuna göre, çocukları evden kaçan ailelere yönelik alınması gereken tedbirlerle ilgili herhangi bir çalışmanız var mıdır?
- 3) Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı'nın raporu, hükümetinizin bu konuda yeterli bir çalışma yapamadığını mı göstermektedir? Değilse, bu konuda son 8 yılda ne gibi çalışmalar yapılmıştır? Bu çalışmaları kamuoyu ile paylaşmayı düşünüyor musunuz?

- 4) Yapılan araştırmalar sokak çocuklarının büyük bölümünün uyuşturucu, alkol, madde bağımlılığı ve sigara gibi kötü alışkanlıklar edindiklerini göstermektedir, bu konuda alınan önlemler ve yapılan çalışmalar nelerdir?
- 5) Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı'nın raporu, sokakta yaşayan çocuklar için geliştirilen rehabilitasyon merkezlerinin yetersizliğini de ortaya koymaktadır, bu konuda son beş yılda ne gibi çalışmalar yapılmıştır?
- 6) 2002 - 2010 yılları arasında kaç rehabilitasyon merkezi açılmış, ve kaç çocuk koruma altına alınmıştır?

CEVAPLAR :

Soru önergesinde sokakta yaşayan/çalıştırılan çocuklarla ilgili Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı tarafından yapılan bir araştırmanın sonuçlarında Türkiye genelinde 30.891 çocuk sokakta yaşadığı, 41.000 çocuk ise sokaklarda çalıştırıldığı, sokakta yaşayan çocukların tamamı İstanbul ilinde olduğu belirtilmektedir.

Söz konusu verilerin Genel Müdürlüğümüz verileri ile örtüşmemesi ve abartılı bulunmasından dolayı yapıldığı belirtilen araştırma sonuçları ve veri toplama yöntemleri ile ilgili bilgiler Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığından istenilmiştir. Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığının 01.02.2010 tarihli ve B.02.0.İHB.561.99/178 sayılı yazısı ile sokakta yaşayan ve/veya çalıştırılan çocuklarla ilgili kesin verileri olan ve yıllık faaliyet raporlarında yayımlanmış bir raporun bulunmadığı belirtilmiştir.

Sokakta yaşayan ve/veya çalıştırılan çocukları tehlikelerden korumak ve sosyal rehabilitasyonlarını sağlamak için Genel Müdürlüğümüze bağlı Çocuk ve Gençlik Merkezleri hizmet vermektedir.

Sokakta yaşayan ve/veya çalıştırılan çocukların yoğun olarak görüldüğü 30 ilde 38 Çocuk ve Gençlik Merkezi ve bu merkezlere bağlı 6 Gözlemevi hizmet vermektedir.

Çocuk ve Gençlik Merkezleri aracılığı ile sokakta yaşayan ve/veya çalıştırılan çocuklara yönelik olarak; bakım, barınma, sağlık, eğitim-öğretim sistemine kazandırma, eğitim-öğretim sisteminde destekleme, mesleki beceri kazandırma, psiko-sosyal gelişimlerini destekleme ve madde kullanan çocukları tedaviye yönlendirme çalışmaları yürütülmektedir. Ailelerine yönelik psiko-sosyal destek ve bilinçlendirme çalışmaları, meslek edindirme faaliyetleri, ekonomik yoksunluk içinde olduğu belirlenen ailelere sosyal yardım hizmetleri, çocukların aileye dönüşlerinin mümkün olduğu durumların tespiti halinde aile ve çocuğun bir arada yaşamasına ilişkin uyum çalışmaları gerçekleştirilmektedir.

Sokakta yaşayan/çalıştırılan çocukların, örgün eğitim veya mesleki eğitime dahil edilmeleri ve ailelerinin yanına veya kurum bakımına yönlendirilerek, eğitimini tamamlamış ya da iş sahibi gençler olarak rehabilitasyonlarının tamamlanması amacıyla, 2004 yılında Başbakanımız Sn. Recep Tayyip ERDOĞAN'ın talimatıyla

Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanı'nın koordinasyonunda, İçişleri Bakanı, Sağlık Bakanı, Milli Eğitim Bakanı ve Adalet Bakanından oluşan bir komite kurulmuştur. Bakanlardan oluşan Komitenin talimatları ile SHÇEK Genel Müdürlüğü'nce, Türkiye genelinde uygulanmak üzere basamaklandırılmış yeni hizmet modeli hazırlanmış ve model Başbakanlığın 2005/5 nolu genelgesi, 25 Mart 2005 tarih ve 25766 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak uygulamaya konulmuştur.

Yeni Hizmet Modeli, öncelikle sokakta çalıştırılan, sokakta 24 saatini geçirip her türlü istismara açık olan, madde kullanan, suçun faili veya mağduru olan çocukların sokaktan çekilerek örgün eğitim ve mesleki eğitime yönlendirilmelerini, madde bağımlılığı tedavilerinin yapılmasını, barınma, beslenme, giyim, sağlık, eğitim vb. tüm ihtiyaçlarının karşılanmasını, toplumla yeniden bütünleştirilmesini içeren çok sektörlü yaklaşımı içermektedir. Ayrıca önleyici tedbirleri de kapsamaktadır.

Hizmet Modeli öncelikle sorunun yoğun görüldüğü, İstanbul, İzmir, Ankara, Antalya, Diyarbakır, Adana, Mersin ve Bursa illerinde uygulanmaktadır. Diğer illere de yaygınlaştırma çalışmaları sürdürülmektedir.

Sokakta yaşayan/çalıştırılan çocukların öncelikle ailelerinin tespiti sağlanmakta, ailelerin meslek elemanları (sosyal çalışmacı, psikolog, çocuk gelişimci) tarafından sosyal incelemesi yapılmaktadır. Ailesi tarafından istismar edilmeyen çocukların öncelikle ailesi ile birarada kalması hedeflenmektedir. Ailelerine yönelik psiko-sosyal destek ve bilinçlendirme çalışmaları, meslek edindirme faaliyetleri, ekonomik yoksunluk içinde olduğu belirlenen ailelere sosyal yardım hizmetleri, çocukların aileye dönüşlerinin mümkün olduğu durumların tespiti halinde aile ve çocuğun bir arada yaşamasına ilişkin uyum çalışmaları gerçekleştirilmektedir.

Sokakta yaşayan ve/veya çalıştırılan çocukları tehlikelerden korumak ve sosyal rehabilitasyonlarını sağlamak için Genel Müdürlüğümüze bağlı Çocuk ve Gençlik Merkezleri hizmet vermektedir. Sokakta yaşayan ve/veya çalıştırılan çocukların yoğun olarak görüldüğü 30 ilde 38 Çocuk ve Gençlik Merkezi ve bu merkezlere bağlı 6 Gözlemevi hizmet vermektedir. Bu Merkezlerde birinci sorunun cevabında belirtilen hizmetlerle birlikte Yeni Hizmet Modelinin yaygınlaştırılması için çalışmalar devam etmektedir.

Ayrıca sokakta yaşayan/çalıştırılan çocuklar sorunu 22. Dönem TBMM tarafından bir araştırma komisyonu oluşturularak konu çok yönlü olarak incelenmiştir. TBMM tarafından oluşturulan araştırma komisyonuna Genel Müdürlüğümüzce yürütülen çalışmalar konusunda bilgi paylaşımı, rapor yazımı ve komisyonu bilgilendirme amacıyla konu ile ilgili personel görevlendirilmiştir. TBMM araştırma komisyonunun raporunda belirtilen öneriler doğrultusunda çalışmalarımız yapılandırılmıştır.

TBMM araştırma komisyonunun çalışmalarını tamamlaması ile birlikte 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ve bu kanuna bağlı yönetmelikler yayımlanmıştır. Kanun kapsamında tedbir kararı verilen çocuklara yönelik kuruluş tanımları (Koruma Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri ve Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon Merkezi) 2828 Sayılı SHÇEK Kanuna eklenerek tanımlanmış ve kuruluşlar hizmete açılmıştır. 5898 sayılı Uçucu Maddelerin Zararlarından İnsan Sağlığının Korunmasına Dair Kanun 07.05.2009 tarihinde Kabul edilerek uygulamaya konulmuştur.

Çocuklar sokaktan meslek elemanlarından (psikolog, sosyal çalışmacı, çocuk gelişimci, sosyolog ve öğretmen), önder çocuk ve kolluk kuvvetlerinden oluşan mobil ekipler veya kolluk aracılığı ile tespit edilmektedir. İlk adım istasyonunda mobil ekipler tarafından ve/veya akran grupları tarafından getirilen çocukların ilk görüşmeleri, sağlık taramaları, aile bağları olup olmadığı vb. konuları içeren çalışmalar yapılmaktadır. Tespit edilen çocuklardan madde bağımlısı olanlar tedavilerinin yapılması amacıyla Sağlık Bakanlığına bağlı tedavi merkezlerine yönlendirilmektedir. Aile bağları zayıf olan ve madde bağımlılığı tedavisi yaptırılan çocukların tedavi öncesi ve sonrası takibi yapılmakta ve sosyal rehabilitasyonu sağlanmaktadır. Sokakta yaşayan/çalıştırılan çocuklara yönelik hizmet veren Çocuk Gençlik Merkezlerinde çocukların her türlü giderleri (barınma, sağlık, gıda, giyim, eğitim, sosyo-kültürel ve sportif vb. giderler) karşılanmaktadır. Hizmetten yararlanması için çocuklardan herhangi bir belge alınmamaktadır. Nüfusa kayıtlı olmayan sokaktaki çocukların bu hizmetler kapsamında nüfusa kayıt işlemleri yapılmaktadır.

Sokakta yaşayan ve/veya çalıştırılan çocukları tehlikelerden korumak ve sosyal rehabilitasyonlarını sağlamak için Genel Müdürlüğümüze bağlı Çocuk ve Gençlik Merkezleri hizmet vermektedir. Son beş yılda 9 Çocuk ve Gençlik Merkezi ve 6 Gözlemevi hizmete açılmıştır.

Sokakta yaşayan/çalıştırılan çocukların, örgün eğitim veya mesleki eğitime dahil edilmeleri ve ailelerinin yanına veya kurum bakımına yönlendirilerek, eğitimini tamamlamış ya da iş sahibi gençler olarak rehabilitasyonlarının tamamlanması amacıyla, yukarıda bahsedilen Yeni Hizmet Modeli kapsamında çalışmalar yapılmıştır.

- Hedeflenmiş 13 İlde Sokakta Çalıştırılan Çocukların İş Yaşamından Çekilerek Eğitime Yönlendirilmesi Projesi

Yeni Hizmet Modeli ile paralel olarak 2004 yılında Genel Müdürlüğümüz ILO işbirliği ile Hedeflenmiş 13 İlde Sokakta Çalıştırılan Çocukların İş Yaşamından Çekilerek Eğitime Yönlendirilmesi Projesi, Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Çorum, Diyarbakır, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Şanlıurfa, Batman, Mersin illerinde uygulanmıştır. Proje, sokakta çalıştırılan çocukların iş yaşamından çekilerek eğitime yönlendirilmeleri ve risk grubundakilerin de çalışmaya başlamalarının engellenmesini amaçlamıştır.

Proje ile 6700 erkek ve kız çocuğa ulaşılacak, bunlardan 2700'ü halen içinde bulundukları Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimlerinden çekilirken, risk grubunda kabul edilen kardeşlerden 4000'inin de çalışma yaşamına atılmalarının önlenmesi hedeflenmiştir.

Proje 2007 yılı Haziran ayında tamamlanmıştır. Proje kapsamında; Çalıştırılma riski bulunan 4915 çocuğa ulaşarak eğitime yönlendirilmiş olup 3257 çocuk ise çalışma hayatından çekilerek eğitime kazandırılmıştır. Toplam 8172 çocuk eğitime kazandırılmış ve 3500 aileye de danışmanlık ve sosyal destek hizmeti verilmiştir. Proje kapsamında yürütülen çalışmalar kurumsal olarak devam etmektedir.

Sokak Ligi:

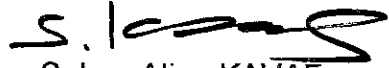
2005 yılında Genel Müdürlüğümüz ile British Council arasında yapılan işbirliği ile Ankara, Diyarbakır, Gaziantep, İstanbul, İzmir ve Adana'da sokakta çalışan çocukların gelişimine katkıda bulunmak için Sokak Ligi projesi geliştirilmiş ve başlatılmıştır. Projeye Türkiye Futbol Federasyonu, Çocukları Sokağa Düşüren Nedenlerle Sokak Çocuklarının Sorunlarının Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi" amacıyla oluşturulan TBMM Meclis Araştırma Komisyonu, Gençlik Spor Genel Müdürlüğü, Valilikler, Belediyeler destek vermiştir. Proje kapsamında sokakta çalıştırılan ve/veya yaşayan çocuklardan 73 takım oluşturulmuş ve turnuvalar düzenlenmiştir. Proje kapsamında 1260 çocuk yararlanmıştır.

Sokakta yaşayan ve/veya çalıştırılan çocukları tehlikelerden korumak ve sosyal rehabilitasyonlarını sağlamak için Genel Müdürlüğümüze bağlı Çocuk ve Gençlik Merkezleri hizmet vermektedir. 2002-2010 yılları arasında 25 Çocuk ve Gençlik Merkezi ve 6 Gözlemevi hizmete açılmıştır.

Yıllar İtibari İle Çocuk ve Gençlik Merkezi Hizmetlerinden Yararlanan Çocuk Sayıları

Yıl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Hizmetten Yararlanan Çocuk Sayısı	5.520	13.961	8.735	7.837	9.114	8.947	10.778	8.756

Saygılarımla.

Selma Aliye KAVAF
Devlet Bakanı